

Maailma murroksessa
Sota ja rauha

Sodan ja rauhan keskus Muisti
Olli-Pekka Leskinen
Toimitusjohtaja

MUISTI

65

MUISTI

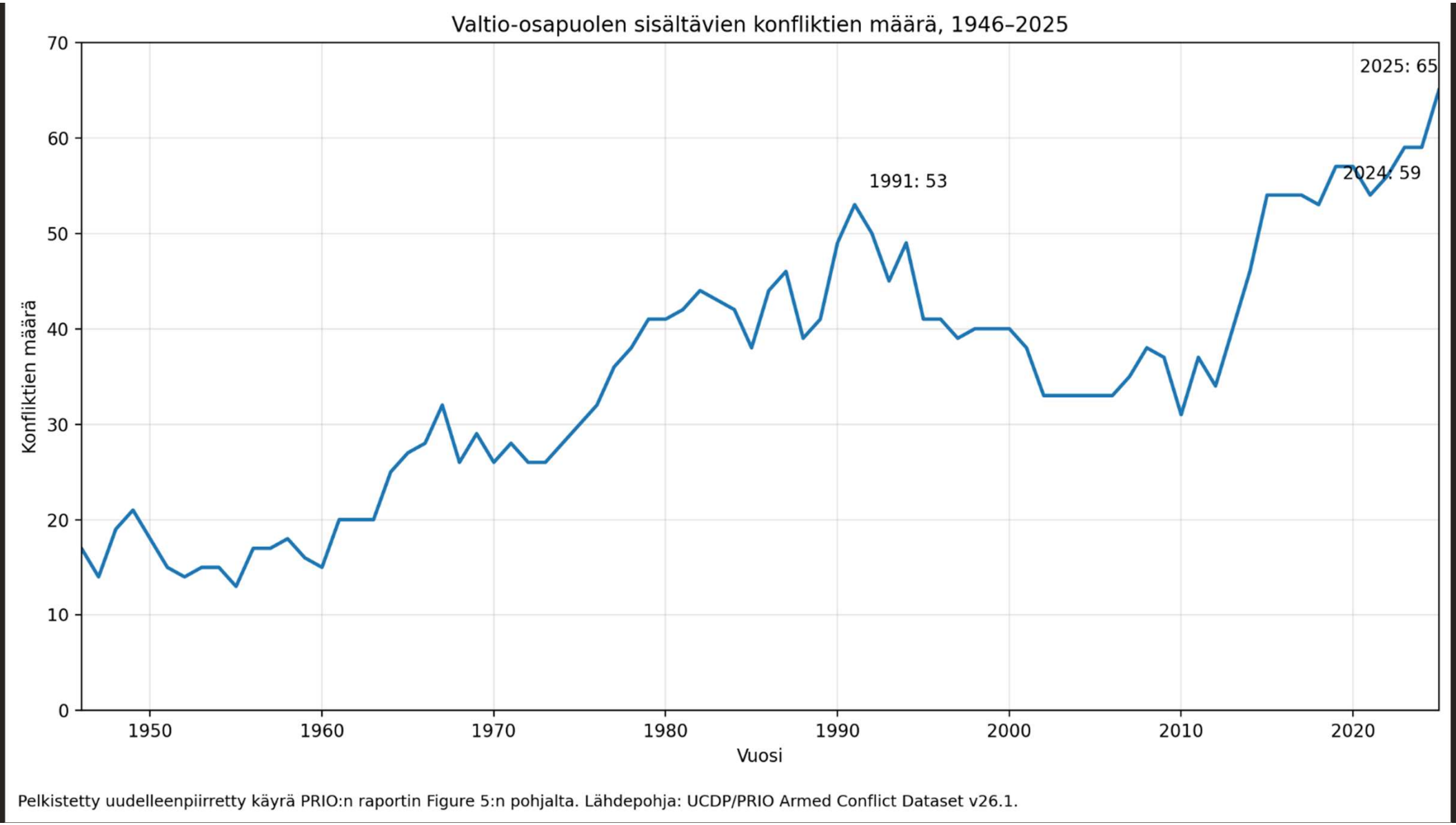

Pelkistetty uudelleenpiirretty käyrä PRIO:n raportin Figure 5:n pohjalta. Lähdepohja: UCDP/PRIO Armed Conflict Dataset v26.1.

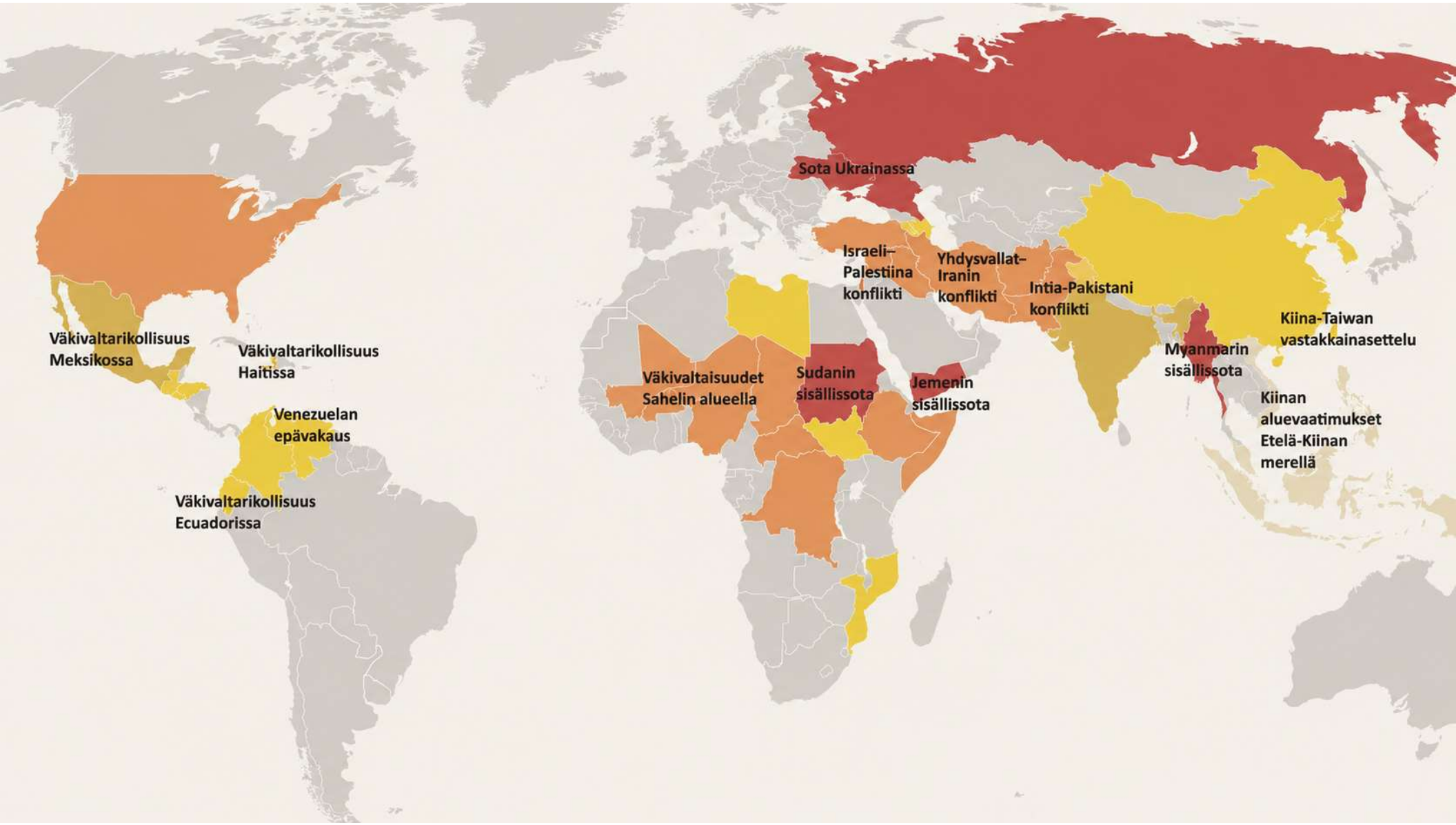
Sota Ukrainassa
Israeli–Palestiina konflikti
Yhdysvallat–Iranin konflikti
Intia-Pakistani konflikti
Kiina-Taiwan vastakkainasettelu
Myanmarin sisällissota
Kiinan aluevaatimukset Etelä-Kiinan merellä
Väkivaltaisuudet Sahelin alueella
Sudanin sisällissota
Jemenin sisällissota
Väkivaltarikollisuus Meksikossa
Väkivaltarikollisuus Haitissa
Venezuelan epävakaus
Väkivaltarikollisuus Ecuadorissa

Sodan keinot

Sotilaallinen voima

Kyberoperaatiot ja informaatiovaikuttaminen

Taloudellinen painostus

Kognitiivinen sodankäynti

Kylmän sodan jälkeinen optimismi

1990-luvun vahva oletus

Taloudellinen keskinäisriippuvuus

- **demokratian leviäminen**
- **kansainväliset instituutiot**
- **Yhdysvaltain johtama turvallisuusjärjestys**

-> Rauhallisempi maailma

MUISTI

Demokratian tila

2025 oli 20. perättäinen vuosi, jolloin maailmanlaajuinen vapaus heikkeni

MUISTI

Democracy Index 1970

Our World in Data

Data by Polity 5[1]. Expert estimates of the extent to which open, multi-party, and competitive elections choose a chief executive who faces comprehensive institutional constraints, and political participation is competitive. The index ranges from -10 to 10 (fully democratic).

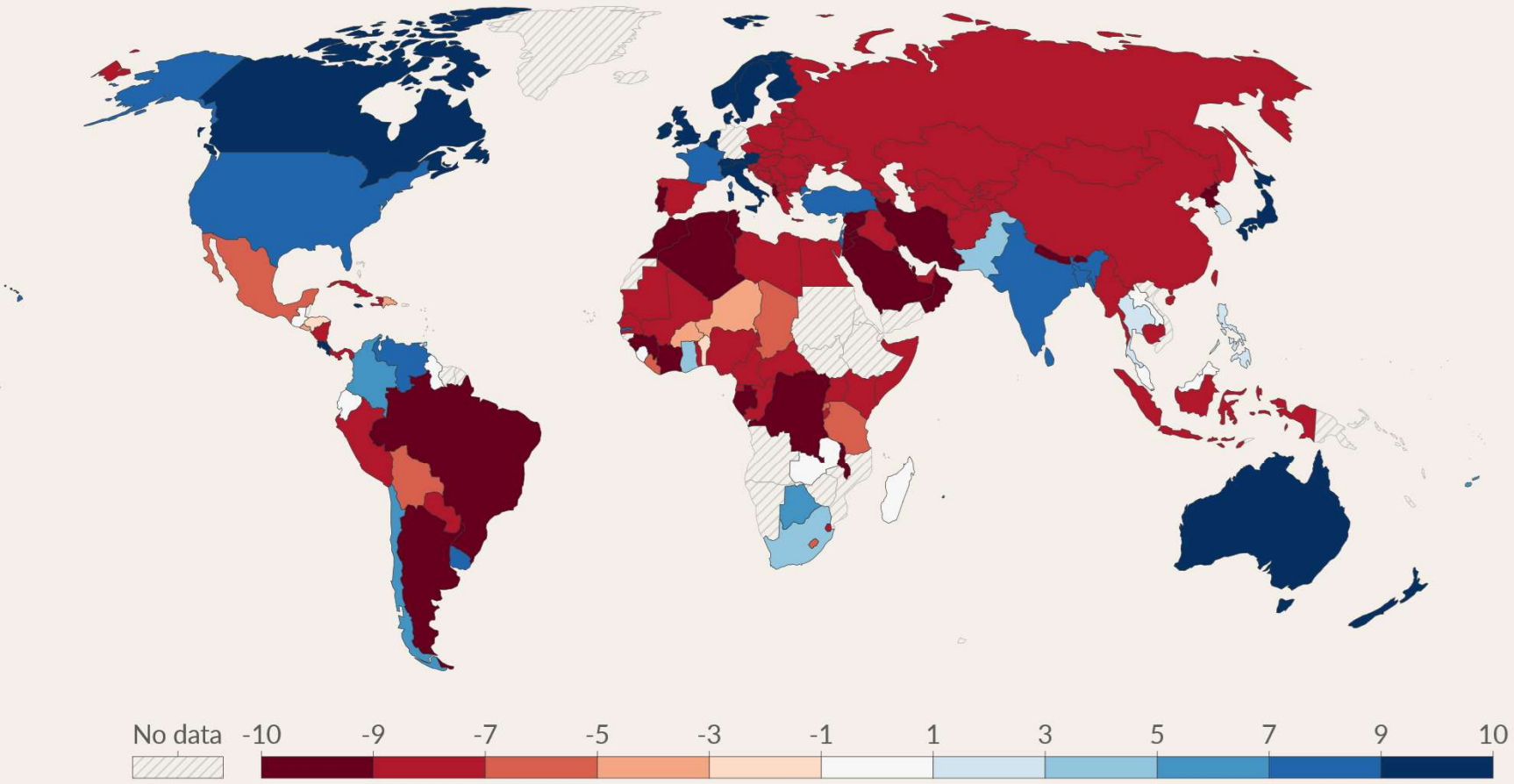

MUISTI

Democracy Index 2004

Our World in Data

Data by Polity 5[1]. Expert estimates of the extent to which open, multi-party, and competitive elections choose a chief executive who faces comprehensive institutional constraints, and political participation is competitive. The index ranges from -10 to 10 (fully democratic).

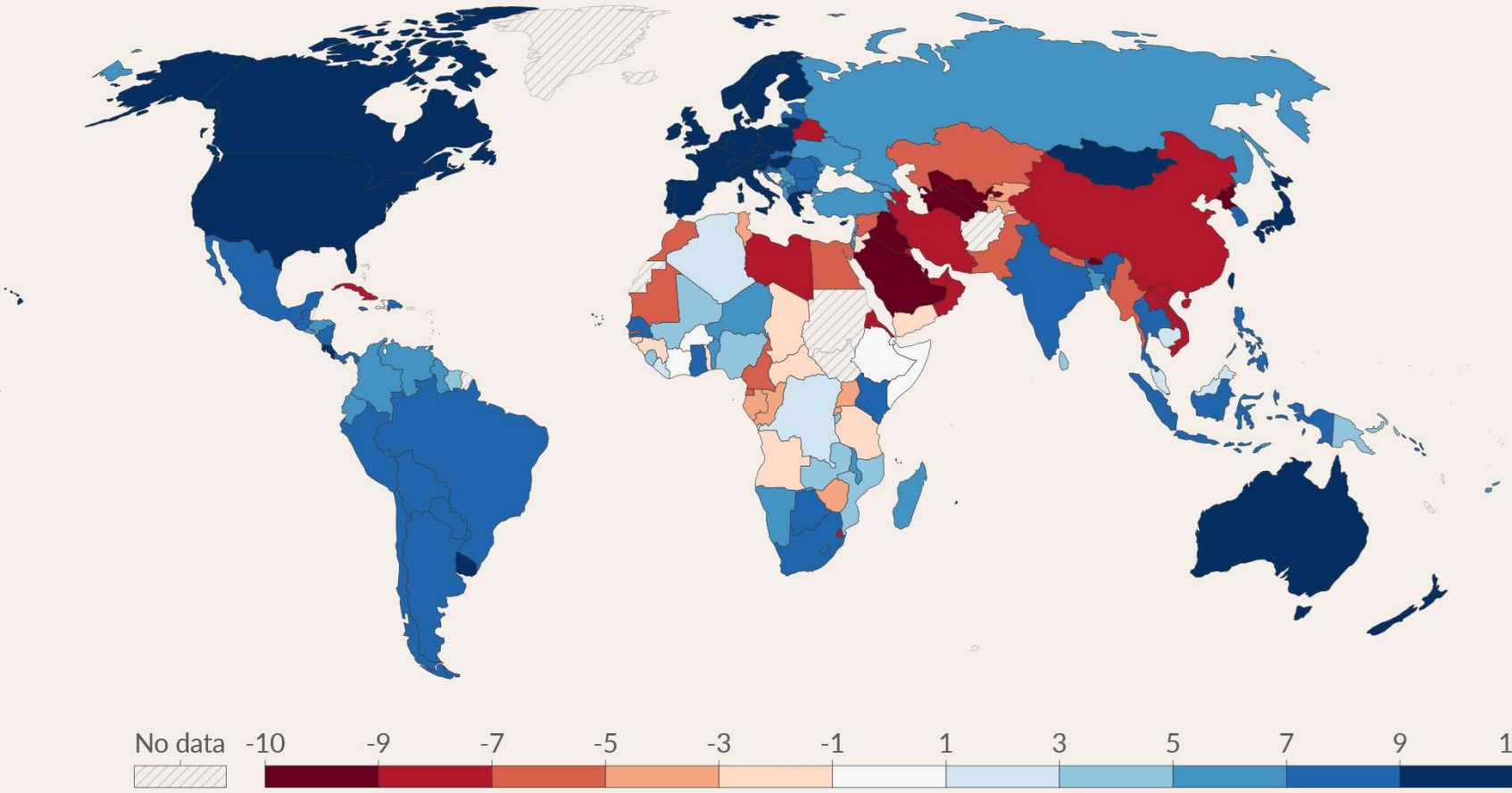

MUISTI

Democracy Index 2020

Our World in Data

Data by Polity 5[1]. Expert estimates of the extent to which open, multi-party, and competitive elections choose a chief executive who faces comprehensive institutional constraints, and political participation is competitive. The index ranges from -10 to 10 (fully democratic).

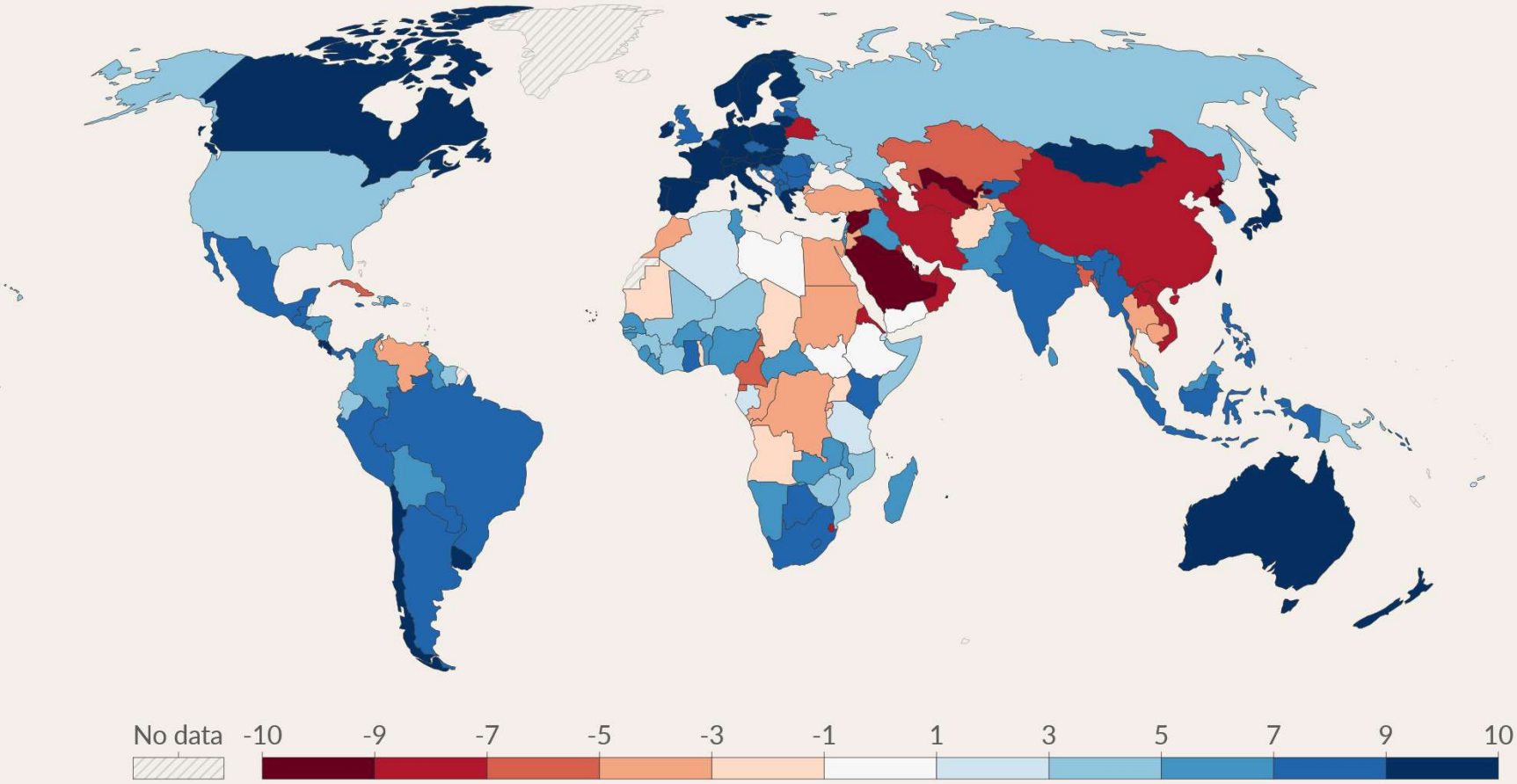

MUISTI

Democracy Index 2025

Our World in Data

Data by the Economist Intelligence Unit[1]. Expert estimates of the extent to which citizens can choose their political leaders in free and fair elections, enjoy civil liberties, prefer democracy over other political systems, can and do participate in politics, and have a functioning government that acts on their behalf. The index ranges from 0 to 10 (most democratic).

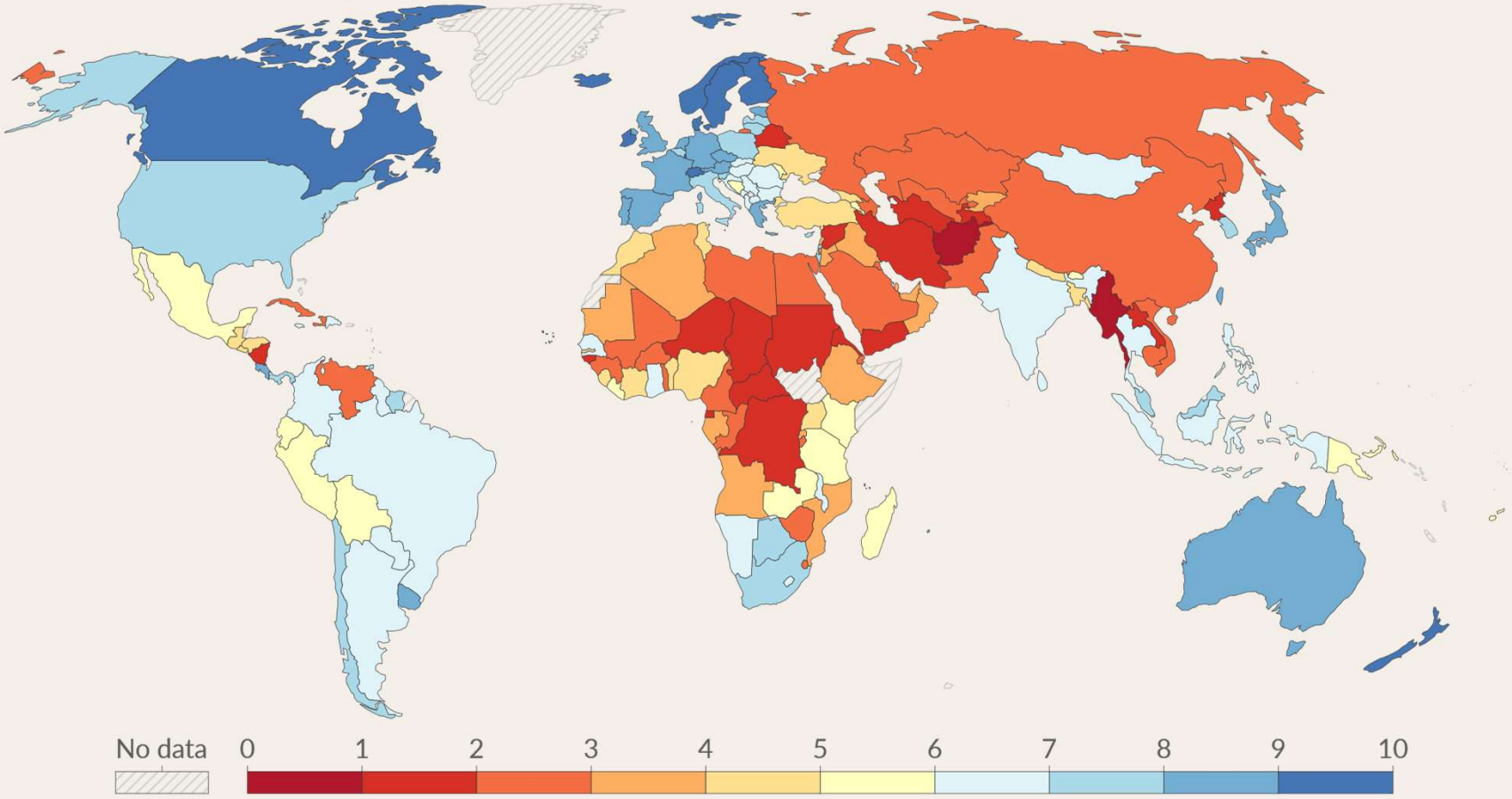

MUISTI

Demokratia on puolustuskannalla

92 autokratiaa
87 demokratiaa

74 % maailman väestöstä elää autokratioissa

MUISTI

Mitä tekemistä demokratian tilalla on sodan ja rauhan kanssa?

Demokratian ja rauhan välinen suhde ei ole yksinkertainen.

Demokratioissa

- Oikeusvaltio, vapaa tiedonvälitys, toimivat instituutiot ja vallan rajoittaminen.
- Poliittisin keinoin ratkotaan ristiriitoja.

MUISTI

Kamppailu käydään myös siitä, mitä pidämme totena

Mitä tapahtui?

Keneen luotan?

Mikä on totta?

Kuka saa määritellä todellisuuden?

MUISTI

Mitä rauhan säilyminen vaatii?

Luottamusta

toimivia instituutioita

kykyä käsitellä erimielisyyksiä

kykyä arvioida tietoa

osallistuvia ja osaavia kansalaisia

MUISTI

Rehtori luo edellytyksiä luottamukselle ja sivistykselle

Tilaa kysymyksille ja perusteluille

Osallisuutta, jolla on merkitystä

Tukea vaikeiden aiheiden käsittelyyn

Miten toimimme yhdessä myös erimielisinä?

MUISTI

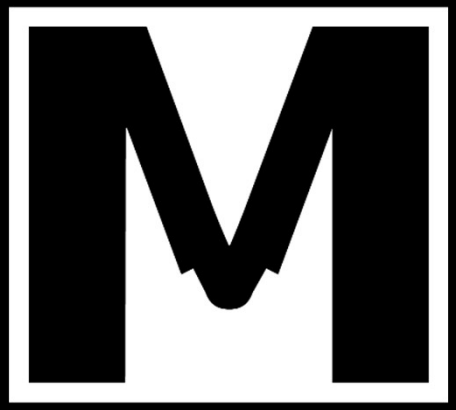
MUISTI
SODAN JA RAUHAN KESKUS
CENTRET FÖR KRIG OCH FRED
MIKKELI - FINLAND

Sodan ja rauhan keskus Muisti

- Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekeskus
- Päämajamuseo ja Lokki

- Avattu kesällä 2021
- 220 000 näyttelyvierasta
- 44 000 kävijää vuonna 2025
- Yli 50 000 seuraajaa somessa

MUISTI

Rohkea sisältö

- Tiede ja elämys – vahva kokemus
  - Sota - Rauha
- Tunne
- Menneisyys – nykyisyys
  - Empatia, kriittisyys, demokratia
    - tulevaisuuden usko

- *Muisti kertoo sodasta edistääkseen rauhaa*

MUISTI

Muisti on tiedekeskus

- Pedagogiikka on osa tiedekeskuksen perustehtävää.
- Painopiste ei ole ensisijaisesti faktojen muistamisessa, vaan sodan syiden, seurausten, kokemusten ja tulkintojen ymmärtämisessä.
- Opetussuunnitelmakielellä: taito-painotteisuus.
- Oppija havainnoi, tutkii, vertailee, tulkitsee, keskustelee, perustelee ja tekee johtopäätöksiä.
- Menneisyys toimii välineenä myös nykyisyyden ja tulevaisuuden pohtimiseen.

MUISTI

Muistin pedagoginen työ

- Näyttelyt
- Ohjatut vierailut
- Työpajat
- Koulu- ja oppilaitosvierailut
- Verkkosisällöt
- Verkostot
- Koulutukset

MUISTI

Muistin pedagoginen fokus

Mikä on meille tiedekeskuksena luontevaa?

Mikä on tärkeää tässä ajassa?

Tiede-
kasvatus

Media-
kasvatus

Demokratia-
kasvatus

Rauhan-
kasvatus

MUISTI

Tiedekasvatus

Miten historiallista tietoa muodostetaan, lähteitä tutkitaan ja tulkintoja perustellaan?

- Tiede kuuluu kaikille
- Tiedepääoma
- Tiedetaidot
- Empatia ja etiikka
- Oppiminen ja oivallus

MUISTI

Mediakasvatus

Miten tietoa, kuvia ja kertomuksia tuotetaan ja miten niillä vaikutetaan?

Lukutaitoa – monilukutaitoa
- Erityisesti kuvanlukutaito
- Osana näyttelyä
- Kasvava tarve – kaikkien yhteinen haaste

MUISTI

Demokratiakasvatus

Tavoitteena aktiivinen, vastuullinen ja kriittinen kansalainen

- Perusteltujen näkemysten muodostaminen
- Keskustelu, muiden kuunteleminen
- Osallisuus
- Kriittinen ajattelu

Rauhankasvatus

Sodan seuraukset, ihmisarvo, oikeudet, konfliktit ja mahdollisuus vaikuttaa tulevaisuuteen

”Rauhankasvatusta määritellään harvoin yksiselitteisesti, mutta sen ajatellaan olevan esimerkiksi kasvatustyötä, joka pyrkii ohjaamaan rauhaan itsen ja toisen kanssa. Myös rauha ympäristön kanssa on nostettu yhdeksi keskeiseksi rauhankasvatuksen sisällöksi (UNESCO 2005).”

MUISTI

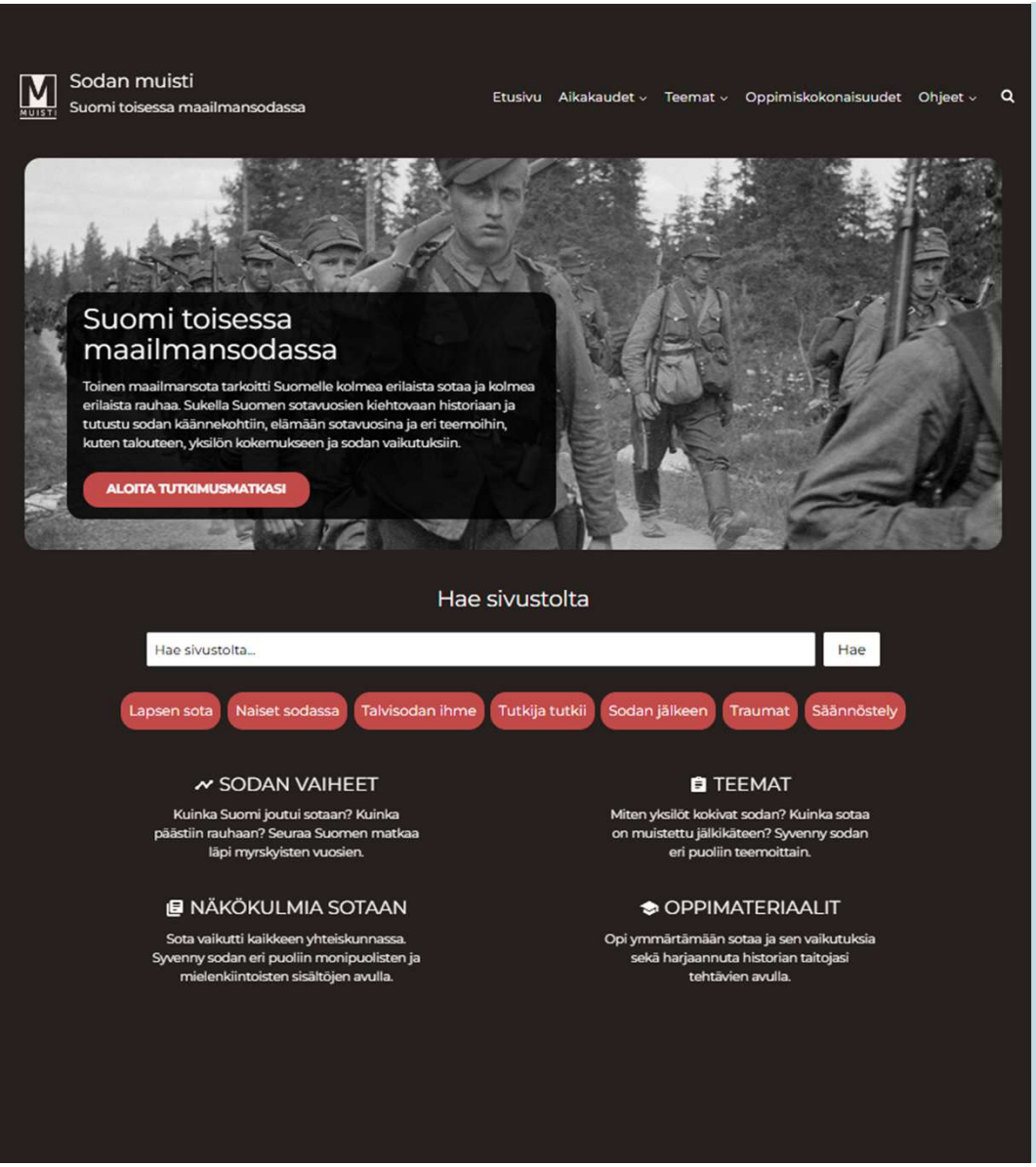

Sodanmuisti.fi

- Valtakunnallinen digitaalinen oppimisympäristö.
- Laaja sotahistoriallinen aineisto, jossa korostuu moninäkökulmaisuus.
- Vahva pedagoginen sisältö: tehtäviä, oppimiskokonaisuuksia, monenlaiset oppijat huomioivia sisältöjä.
- Ei yhtä ”oikeaa” tapaa hyödyntää.
- Sivusto on maksuton, eikä vaadi kirjautumista.

MUISTI

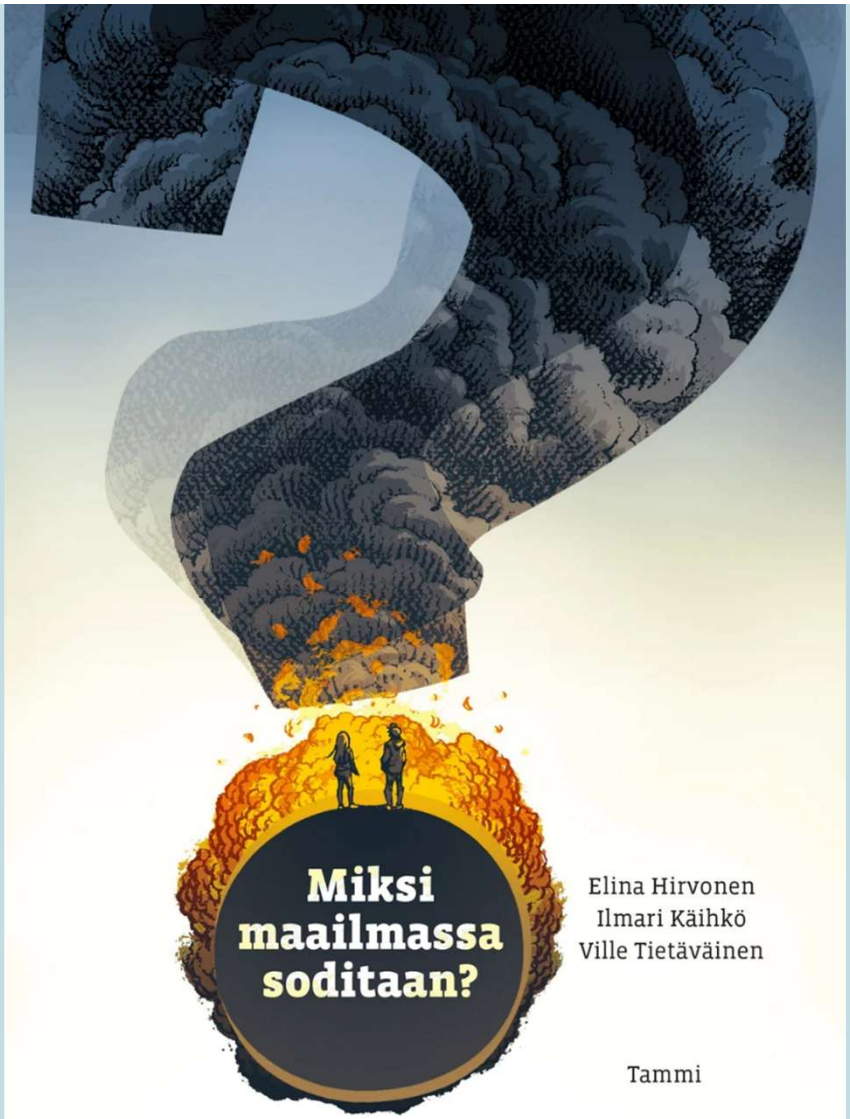

Miksi maailmassa soditaan?

- Valmisteilla oleva oppimateriaali
- Ilmari Käihkö, Ville Tietäväinen ja Muisti

- Mitä sota on?
- Miten sotia oikeutetaan?
- Mitä sodasta voidaan tietää? – ja miten?
- Mitä sota tekee ihmisille ja yhteiskunnalle?

- Julkaisu helmikuussa 2027

MUISTI

Vierailu Muistissa

- Yhteystiedot ja varaukset www.muisti.org
- Pääsylipun ryhmävierailuissa 5 € / oppilas
- Ohjattu vierailu 80 € / ryhmä
- Työpajat 60 € / ryhmä
- Pakopeli 150 €

- Vierailuja Muistiin tukee Tammenlehvän perinneliiton alueyhdistykset: www.sotiemmeperinne.fi

MUISTI

Sivistys auttaa rakentamaan tulevaisuutta

Ymmärrys vahvistaa harkintaa

Luottamus mahdollistaa yhteisen toiminnan

Historia kertoo myös selviytymisestä

MUISTI

Kiitos!

Sodan ja rauhan keskus Muisti
Olli-Pekka Leskinen
olli-pekka.leskinen@muisti.org

MUISTI